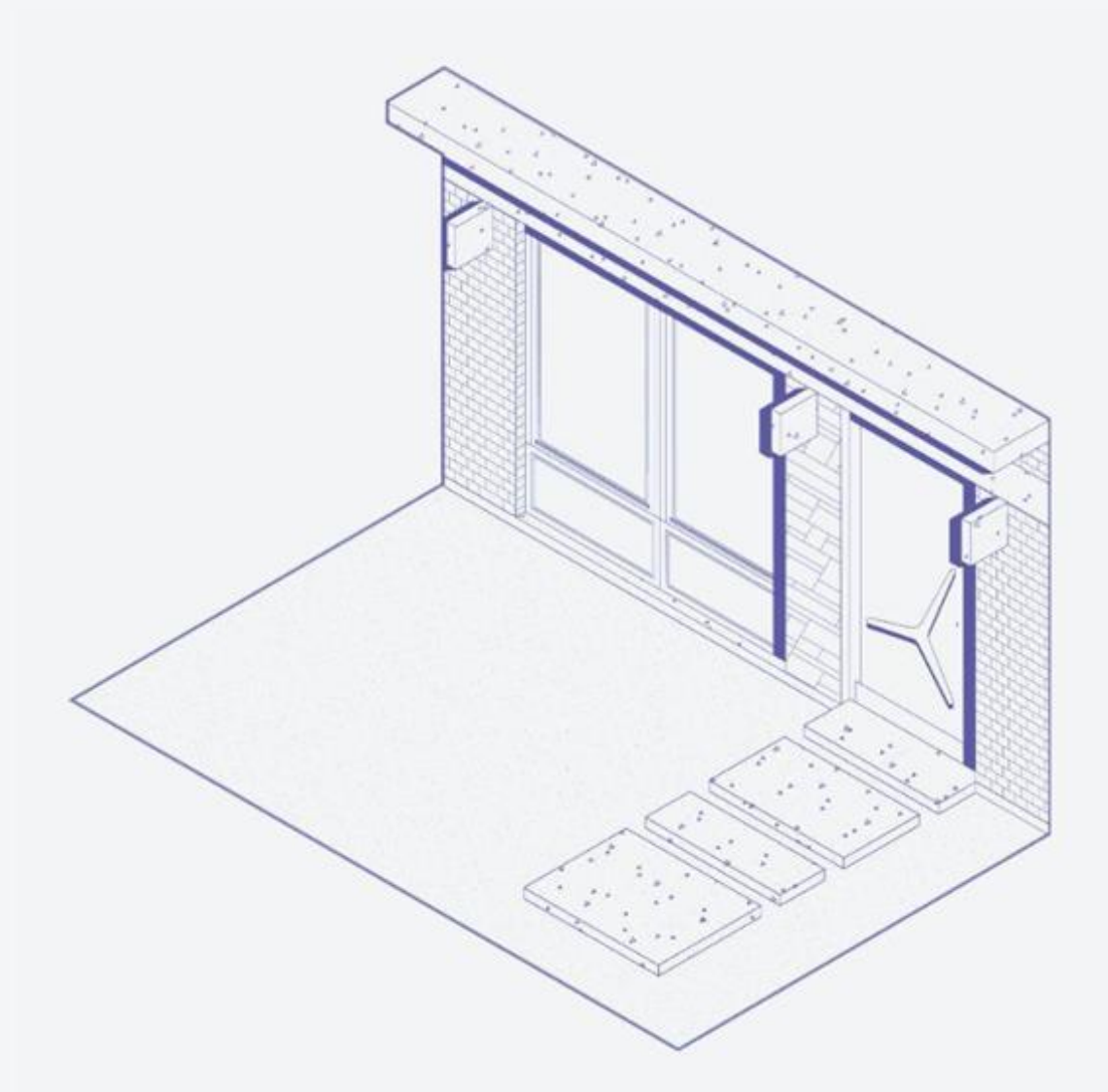

VERGETEN MODERNISME
KLEINSCHALIG, BESCHEIDEN ERFGOED UIT DE MODERNE BEWEGING IN DE
GEMEENTE ZEMST.

Vergeten modernisme

fig. 01 : Villa Vaeck (1956) door Roger De Winter | Foto genomen door Paul De Winter (s.d.)
fig. 02 : Villa Vaeck during demolition | Foto gevonden op vrt.be <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/06/16/modernistische-villa-vaeck-in-hofstade-mag-gesloopt-worden-zegt/>
fig. 03 : Villa Indegracht (1958) door Lucien Engels | Foto genomen door CSD, van hln.be
fig. 04 : Villa Indegracht tijdens afbraak | Foto genomen door JDW, van nieuwsblad.be

Kleinschalig, bescheiden erfgoed

fig. 05 : Woning Moons door arch. Jo WOUTERS, 1967 | foto genomen door S. Oeyen

fig. 06 : Woning Pauwels door arch. Lucien ENGELS, 1956 | foto genomen door S. Oeyen

fig. 07 : Woning Van Kerckhoven door arch. Karl VAN HESPEN, 1974 | foto genomen door S. Oeyen

fig. 08 : Woning Van den Branden door arch. Roger DE WINTER, 1969 | foto genomen door Stijn Oeyen

Zemst als pilootproject

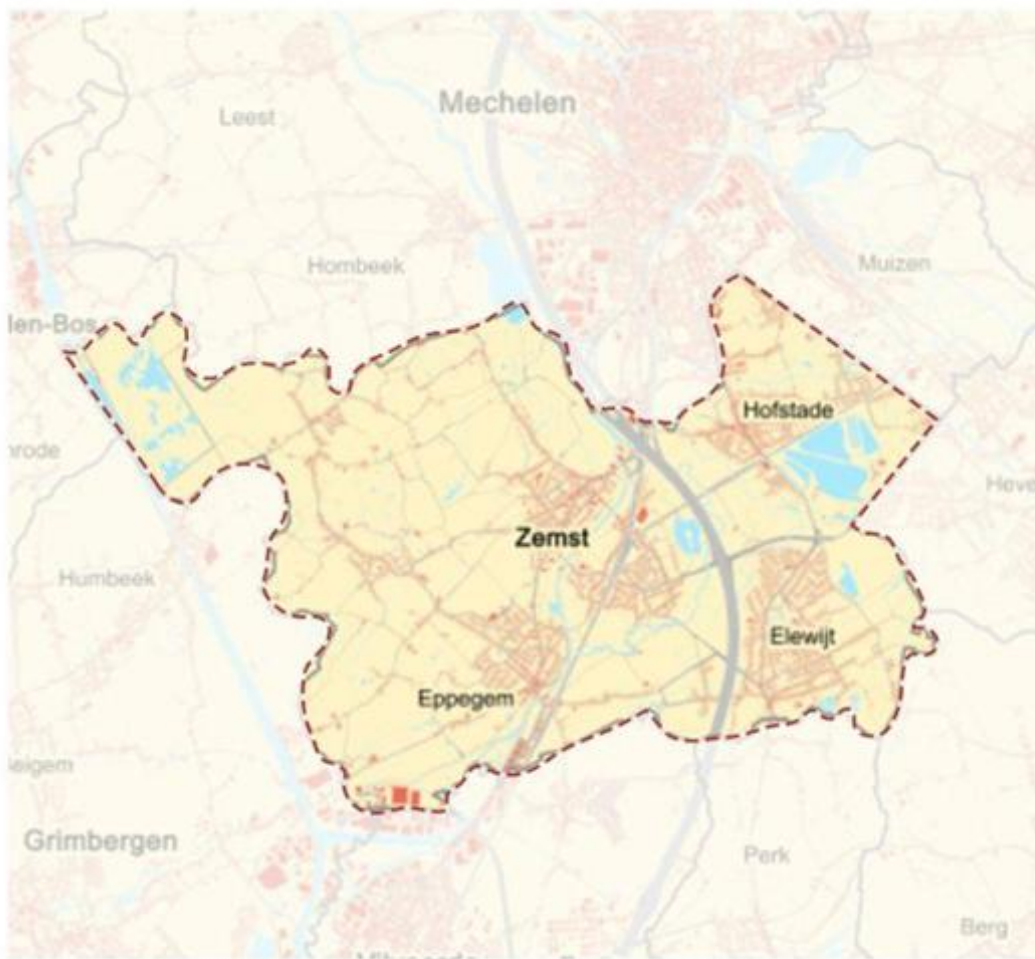

fig. 09 : Gemeente Zemst |
basiskaart door geopunt.
be

RUIMTE : Gemeente Zemst

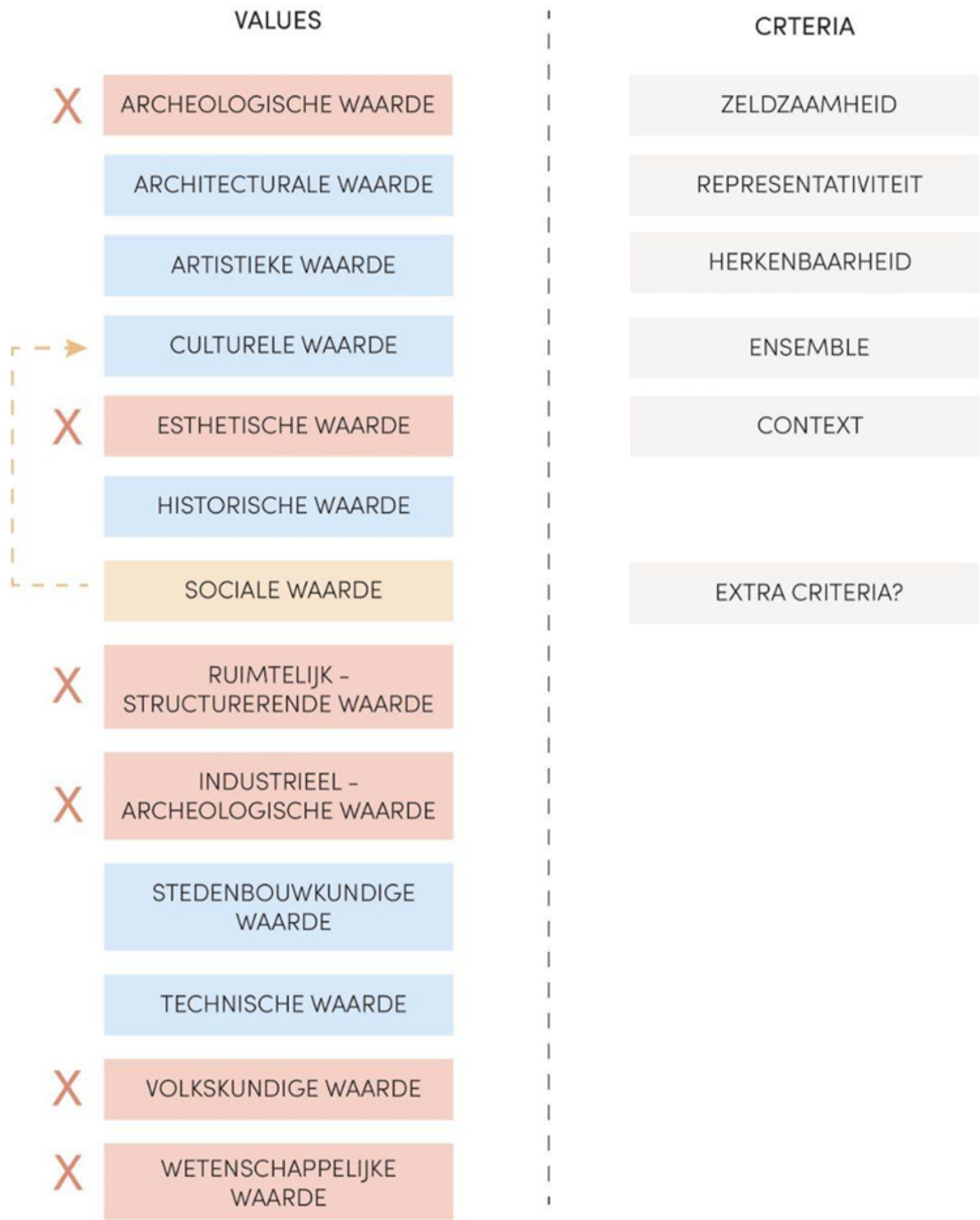
TIJD : 1945 - 1977

OBJECT : Residentiële MoMo architectuur

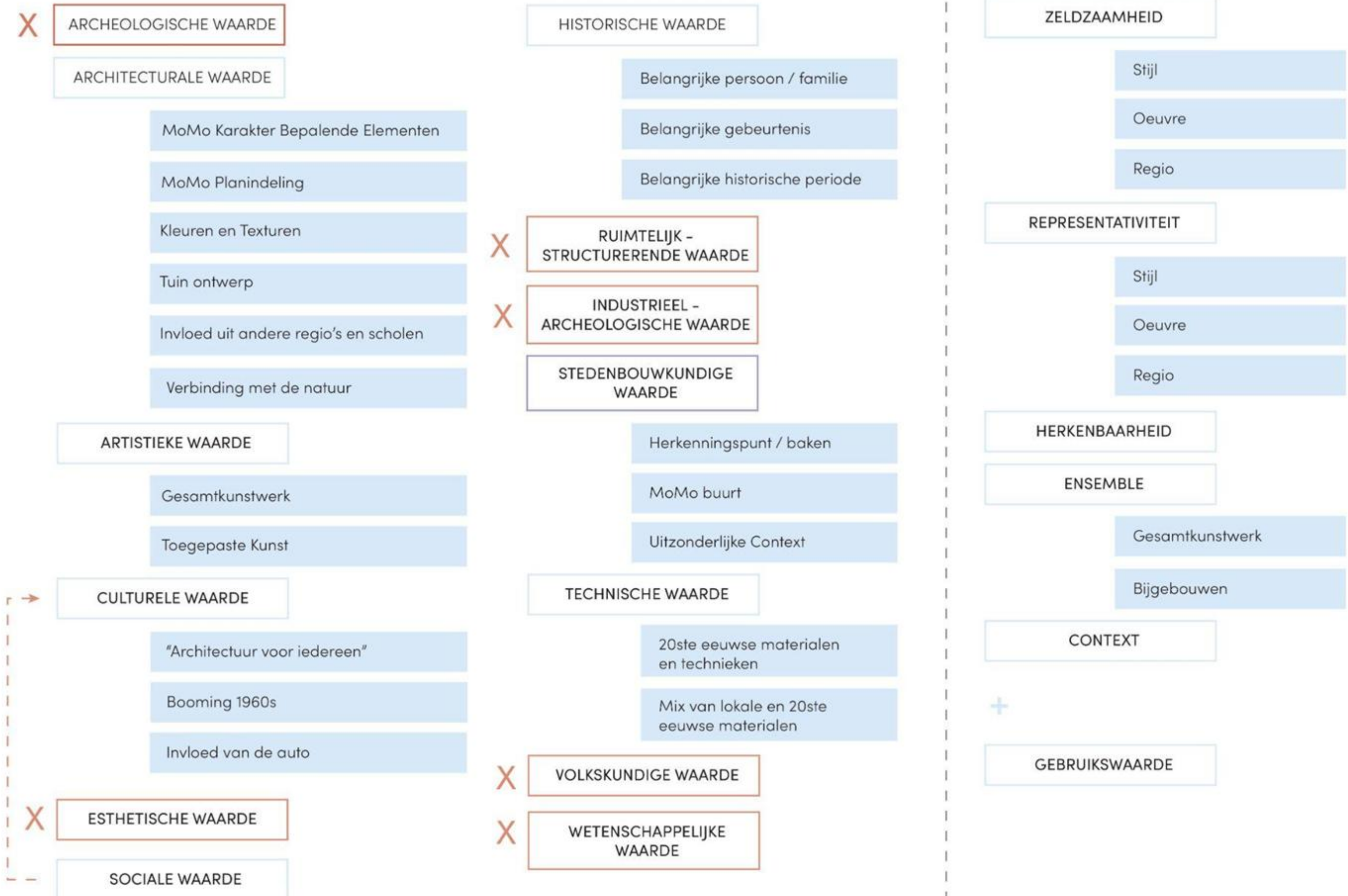

fig. 10 : Bungalow door
Lucien Engels te Zemst |
Foto door Stijn Oeyen

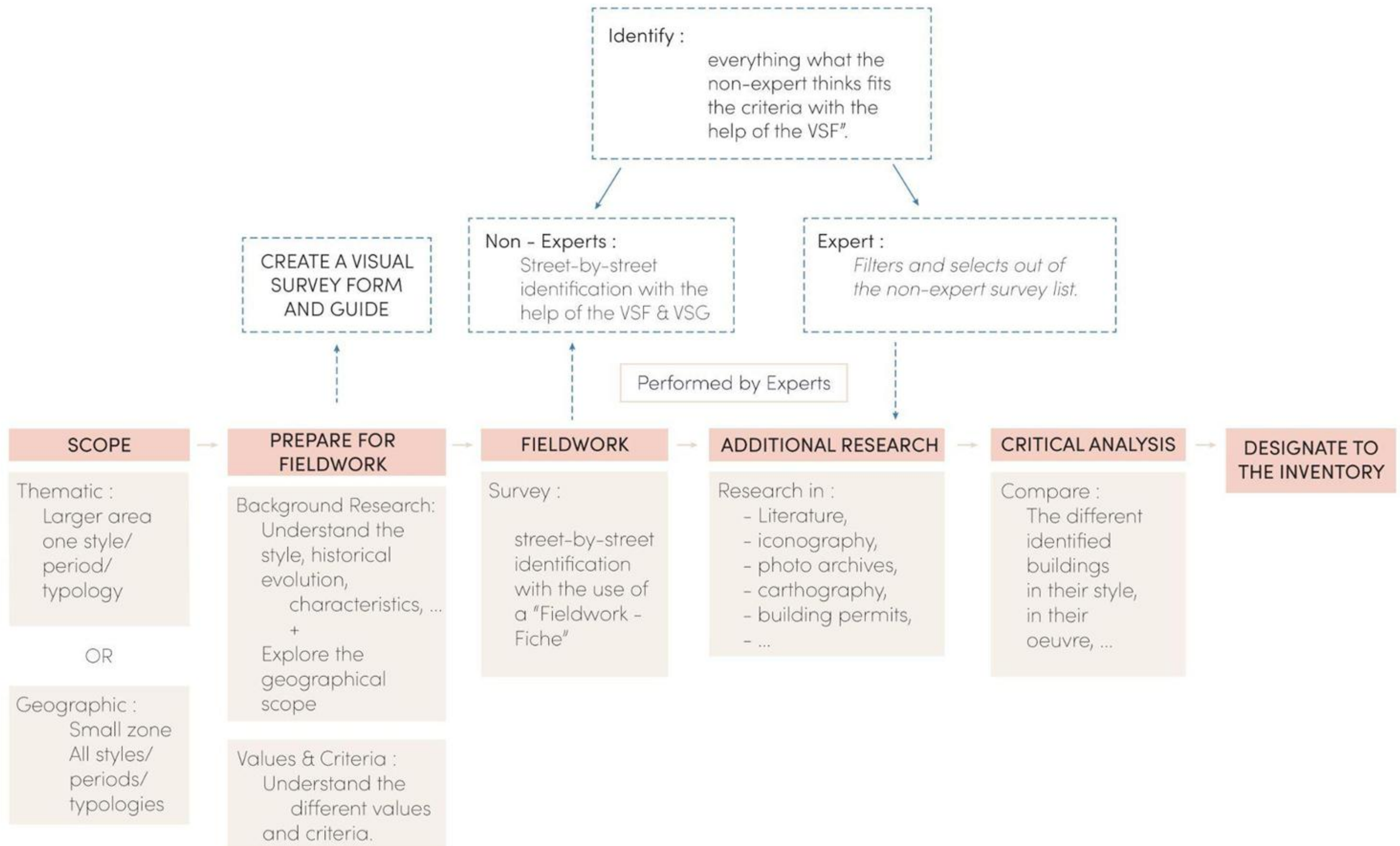
Op maat gemaakt waarderingskader

Op maat gemaakt waarderingskader

Participatief inventariseren

VISUEEL VELDWERKFICHE Residentieel Moderne Architectuur (’50s - ’70s)

Naam Onderzoeker S. Oeyen
Datum identificatie 19. / 03 / 2025

ALGEMENE INFORMATIE

Naam Architectenwoning Lucien Engels
Gemeente Zemst
Deelgemeente Elewijt
Straat Populierendreef
Gebruik Woning
Ontwerper Lucien Engels
Kunstenaar
Bouwdatum 1958
Status bescherming Beschermd als Monument
Alternatieve Naam
Huisnummer 6
Origineel Gebruik Woning
Andere Renovatie door Martha bvba
Datum Renovatie 2018

BESCHRIJVING

Typologie

Beschrijving

Woning

Vanop de straatzijde is er een zwevend volume zichtbaar. De eerste verdieping bevat veel glas en sandwichpanelen. Er zijn uitlopende muren zichtbaar die verlopen in de tuin. Verspringende betonnen terrassen zijn verbonden met de woning. Onder het zweven volume loopt een watervlak met stapstenen.

Materialen (woning)

Wit geschilderde baksteen, betonnen dak en kolomstructuur, witte gevelpanelen met aluminium buitenschrijnwerk, glasblokken, natuurstenen buitenmuur

Tuin

De tuin is omgeven door hoge beplanting wat het zicht naar de woning minimaliseert. De verspringende terrassen en het watervlak zijn twee herkenbare, modern erfgoed elementen. Een uitlopende muur in de tuin is afgewerkt met natuursteen.

Context

In de Populierendreef zijn er nog enkele andere woningen, zoals Populierendreef 1, 7 en 9 die een modern erfgoed uitstraling hebben. De Populierendreef bevat geen enkele Populier. Er zijn nog twee andere bungalows die meer hedendaags lijken en niet tot het modern erfgoed behoren.

Herkenbaarheid ☒ Zeer goed ☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Zeer slecht

Staat ☒ Zeer goed ☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Zeer slecht

Beschrijving van de schade

KARAKTER BEPALENDE ELEMENTEN

Exterieur elementen van de woning

Schets

VISUEEL VELDWERKFICHE Residentieel Moderne Architectuur ('50s - '70s)

Naam Onderzoeker: S. Ouyas
Datum identificatie: 19 / 03 / 2025

Staal ☒ Zeer goed ☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Zeer slecht

Beschrijving van de schade

ALGEMENE INFORMATIE

Naam: Architectenwoning Lucien Engels
Gemeente: Zemst
Deelgemeente: Eeuwit
Straat: Populierendreef
Huisnummer: 6
Gebruik: Woning
Origineel Gebruik: Woning
Ontwerper: Lucien Engels
Kunstenaar:
Andere: Renovatie door Martha.bvba
Bouwdatum: 1958
Datum Renovatie: 2018
Status bescherming: Beschermd als Monument

BESCHRIJVING

Typologie

Beschrijving

Woning

Vanop de straathoek is er een wijkspiegel. Er zijn uitlopende en zijn verbonden met de wijk.

Materialen (woning)

Wit geschilderde baksteen, aluminium schrijnwerk, glasblokken, natuurstenen buitenmuur

Tuin

De tuin is omgeven door hoge beplanting wat het zicht naar de woning minimaliseert. De verspringende terrassen en het watervlak zijn twee herkenbare, moderne erfgoed elementen. Een uitlopende muur in de tuin is afgewerkt met natuursteen.

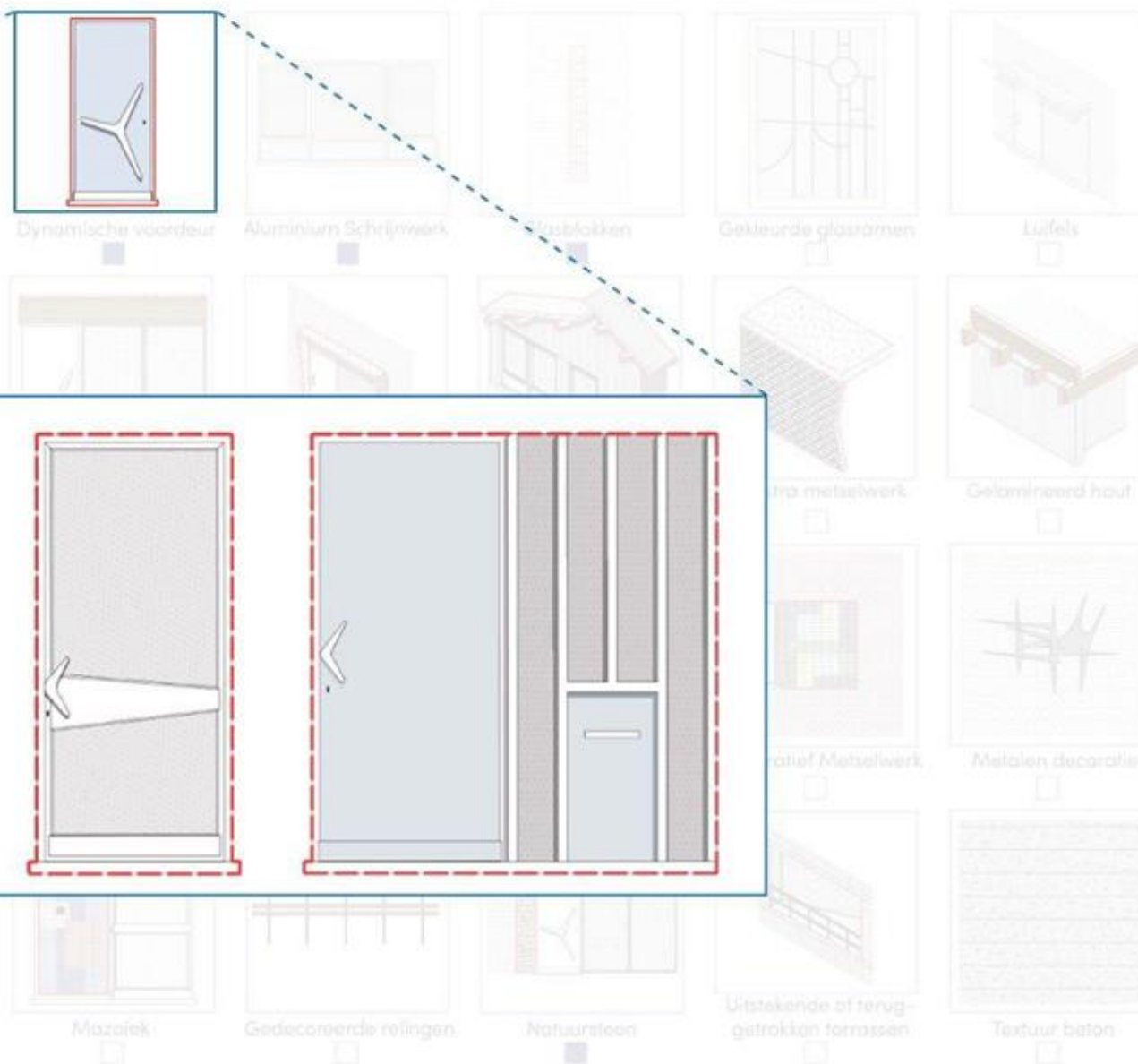
Context

In de Populierendreef zijn er nog enkele andere woningen, zoals Populierendreef 1, 2 en 3 die een modern, erfgoed uitstraling hebben. De Populierendreef bevat geen enkele Populier. Er zijn nog twee andere bungalows die meer hedendaags lijken en niet tot het modern erfgoed behoren.

Herkenbaarheid ☒ Zeer goed ☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Slecht ☐ Zeer slecht

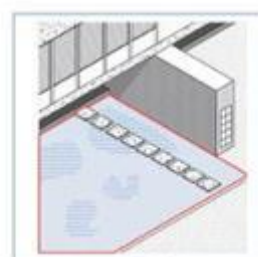
KARAKTER BEPALENDE ELEMENTEN

Exterieur elementen van de woning

Schets

Tuin Elementen

Watervlakken

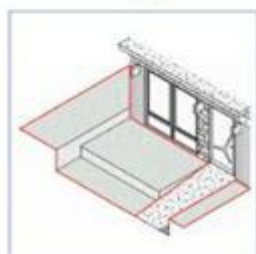
Zelfde materialen

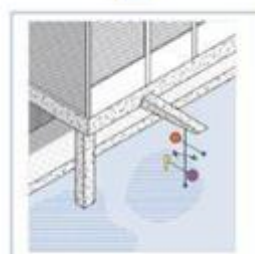
Terrassen

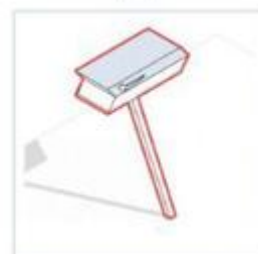
Hellingen

hoogteverschillen

Kunst

Dynamische brievenbus

Stapstenen

Schets

VERHALEN / HERINNERINGEN

De bewoners uit de Populierendreef 1 en 9 hebben Lucien Engels nog gekend toen voor hij in 2015 de woning verkocht. De eigenaar uit de populierendreef wist me te vertellen dat wanneer zijn vrouw aanpassingen wou doen aan de woning, zoals het blauw schilderen van de raamkozijnen, ze altijd eerst ging vragen of Engels daar wel mee akkoord was.

Verder wist hij te vertellen dat de naam populierendreef wel degelijk van de beplanting kwam naast de weg die pas verhard werd toen er enkele woningen stonden. Echter werden de populieren verwijderd toen er een nieuwe riolering gelegd werd. Hij kon de datum zich niet meer herinneren wanneer de straatwerken uitgevoerd waren. Echter heeft hij wel nog enkele foto's die de historische toestand weergeven.

CONTACT GEGEVENS (van de bewoner / eigenaar / andere relevante personen)

Voornaam + Naam Eigenaar woning Engels

Email xxxxxxxx@gmail.com

Telefoonnummer 04xx/xx.xx.xx

DOCUMENTATIE

Foto-nummer/naam

IMG_9008, IMG_9009, IMG_9010

Fotograaf

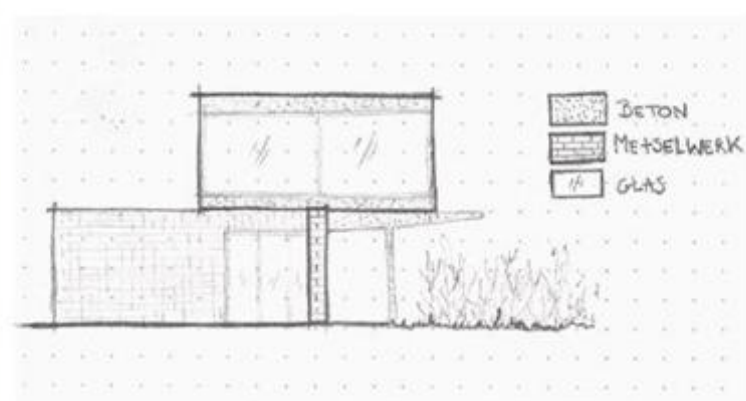
S. Oeyen

Toelating tot gebruik

(voor foto's vanop privaat domein)

- ☒ Ja
☐ Ja, maar enkel voor de Masterproef
☐ Nee

Schets

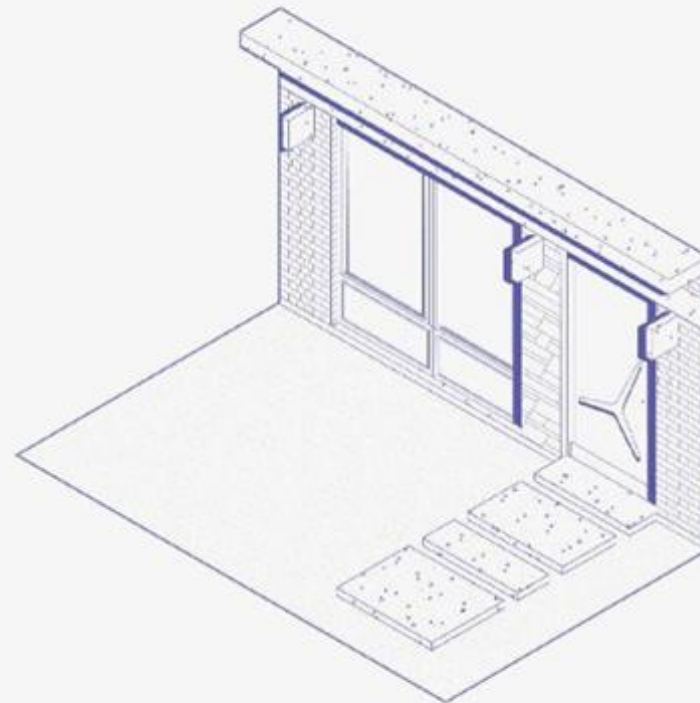
Andere documenten (door te sturen naar stijn.oeyen@student.kuleuven.be)

Vlees en Beton 26, door Mil De Kooning (1995)

Vlees en Beton 80, door Mil De Kooning en Geert Bekaert

Horta and After, 25 Masters of Modern Architecture in Belgium

De woning was onderdeel van de miniserie "De Modernisten", dit is op youtube te vinden.

HANDLEIDING VISUEEL VELDWERKKFICHE

In het kader van de masterproef met de titel *Developing a methodology and framework for a residential Modern Movement inventory with Zemst as the pilot project.*

door Stijn Oeyen

MODERN ERFGOED

Modern Erfgoed in de Architectuur:

Modernisme in de architectuur is een stroming die ontstond aan het einde van de 19e eeuw en zich verder ontwikkelde tot diep in de 20e eeuw. Het was een reactie op de traditionele bouwstijlen die vaak gekenmerkt werden door ornamentatie en historische verwijzingen. In plaats daarvan richtte het modernisme zich op functionaliteit, eenvoud en vooruitgang. De beweging werd sterk beïnvloed door de industriële revolutie, nieuwe bouwtechnieken en veranderende sociale omstandigheden, zoals verstedelijking en de groeiende vraag naar betaalbare huisvesting.

Architecten binnen het modernisme wilden niet alleen vernieuwende en efficiënte gebouwen ontwerpen, maar ook bijdragen aan een betere en gezondere leefomgeving. Ze experimenteerden met innovatieve materialen zoals gewapend beton, staal en glas, die niet alleen sterker en duurzamer waren, maar ook nieuwe mogelijkheden boden voor ruimtelijke en lichtdoorlatende ontwerpen. Open, lichte ruimtes met grote ramen, platte en dynamische daken en flexibele indelingen werden kenmerkend voor de modernistische architectuur. Daarnaast streefden modernistische stedenbouwkundigen naar functionele en georganiseerde stedelijke ontwikkeling, met een nadruk op groene ruimten en sociale voorzieningen.

Beroemde architecten zoals Le Corbusier, Mies van der Rohe en Adolf Loos introduceerden revolutionaire ideeën over vormgeving en stadsplanning. Le Corbusier formuleerde bijvoorbeeld zijn bekende "Vijf punten van de moderne architectuur," waarin hij pleitte voor het gebruik van piloti (kolommen), vrije gevelindelingen en grote raampervlakken om licht en lucht optimaal te benutten. Mies van der Rohe hanteerde het principe "less is more," wat betekende dat overbodige versieringen werden weggelaten en de essentie van vorm en materiaal centraal stond. Adolf Loos bekritiseerde op zijn beurt de traditionele ornamentatie in de architectuur en stelde dat moderne gebouwen vooral functioneel en tijdloos moesten zijn.

Ook in België vond het modernisme zijn plaats, vooral in de sociale woningbouw en de stedelijke ontwikkeling na de wereldoorlogen. In de vroege 20e eeuw werd de beweging ingezet als antwoord

op de woningnood, met architecten als Victor Bourgeois, Huib Hoste en Louis-Herman De Koninck die innovatieve woonwijken en functionele gebouwen ontwierpen. Tijdens de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog werden modernistische principes verder toegepast in de stedenbouw, waarbij men streefde naar efficiënte en doordachte ontwerpen voor nieuwe woonwijken en openbare gebouwen.

Naast het strikte functionele modernisme ontstond ook een gematigde variant, aangeduid als Moderate Modernism. Deze benadering combineerde de principes van het modernisme met lokale materialen, traditionele bouwtechnieken en regionale vormen. In plaats van volledig te breken met het verleden, zochten architecten naar een evenwicht tussen innovatie en context. Dit resulteerde in gebouwen die modern oogden, maar toch aansloten bij hun omgeving. In België uitte dit zich bijvoorbeeld in projecten die baksteen, hout en ambachtelijke details integreerden in modernistische structuren. Deze benadering maakte de modernistische architectuur humaner en duurzamer, en zorgde ervoor dat ze beter aansloot bij bestaande stadsgezichten en landschappen.

Een belangrijk moment in de Belgische modernistische architectuur was Expo '58 in Brussel. Deze wereldtentoonstelling bood een internationaal platform om de nieuwste ontwikkelingen in de architectuur en stedenbouw te tonen. Hier kwamen verschillende modernistische stijlen samen, van het strakke en functionele modernisme tot de meer speelse en organische ontwerpen die dynamische vormen en kleurrijke details introduceerden.

Vandaag de dag wordt het modernistische erfgoed erkend als een waardevol onderdeel van onze architectuurgeschiedenis en cultureel erfgoed. Hoewel sommige modernistische gebouwen worden bedreigd door veroudering of herontwikkeling, groeit het besef dat ze een tastbare herinnering vormen aan een periode van vernieuwing en optimisme. Erfgoedorganisaties en architectuurliefhebbers zetten zich in voor het behoud van deze gebouwen, zodat toekomstige generaties kunnen blijven genieten van de visionaire ideeën die het modernisme heeft voortgebracht.

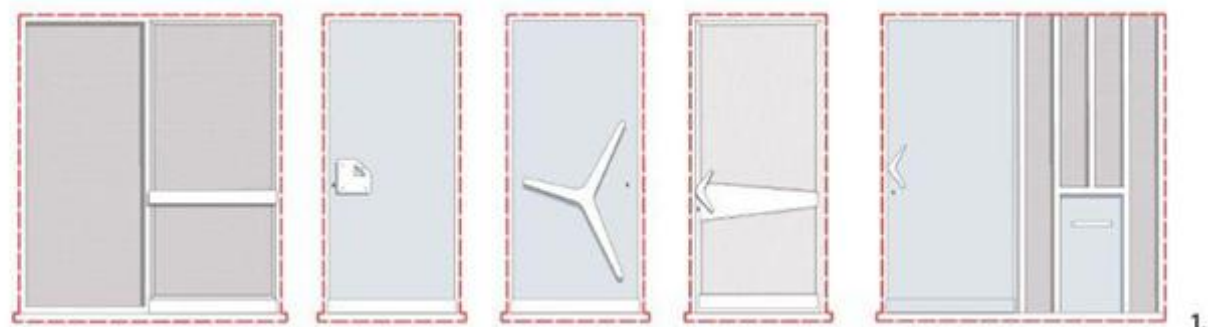
Fig. 1 : Woning Engels | Foto genomen door Martha-bvba.be
Fig. 2 : Woning Vaeck | foto genomen door Bart Dewaele
Fig. 3 : Bonekruidlaan 83 | foto genomen door ULB © urban, brussels, 2022
Fig. 4 : Hortensiasgaarde 9, 2014 | foto genomen door Urban, Brussels.

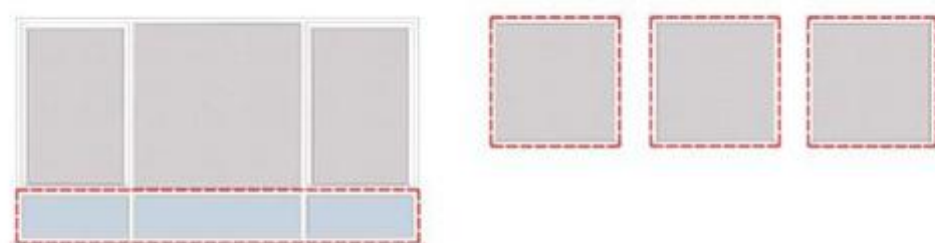
Fig. 5 : Vilvoorde K | Foto door rogerdewinter.be
Fig. 6 : Woning Vanden Eynde (1951) | Photo derived from Vilvoorde Staalkaart Moderne Architectuur.
Fig. 7 : Burgerhuis Gent | Foto genomen door Stad Gent.
Fig. 8 : Van Souststraat 470 | Foto genomen door ULB © urban, brussels, 2023

BIJLAGE 1 : KARAKTER BEPALENDE ELEMENTEN

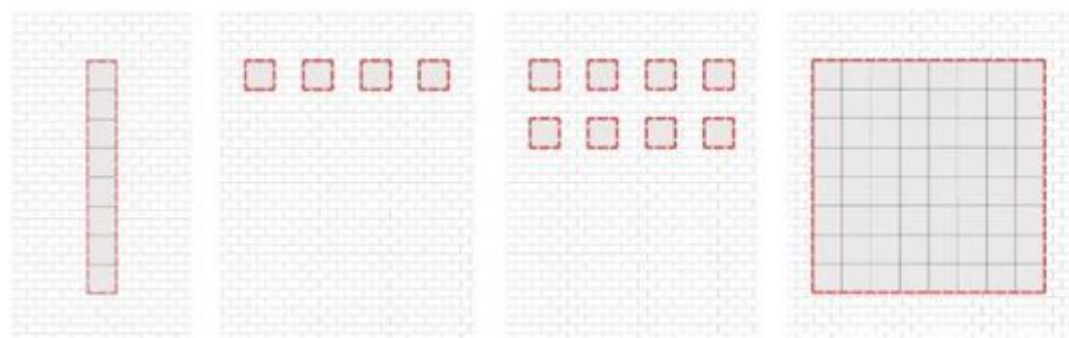
woning:

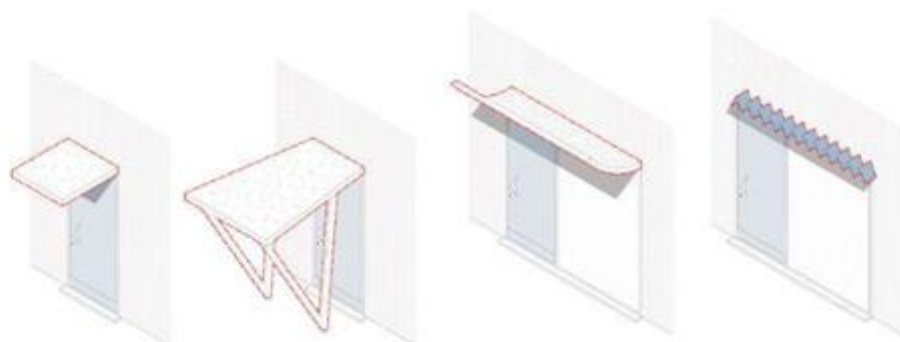
1.

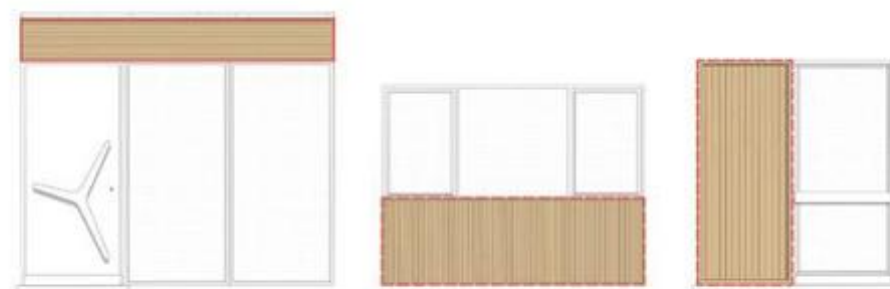
2.

3.

4.

5.

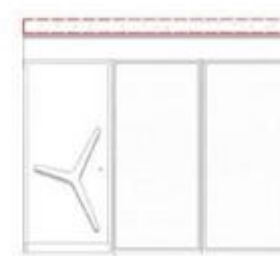
1. Modern erfgoed voordeuren hebben vaak grote glasvlakken of een dynamische deurklink.

2. Aluminium of houten buitenschrijnwerk

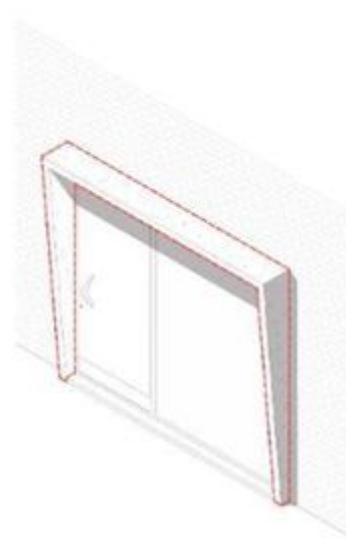
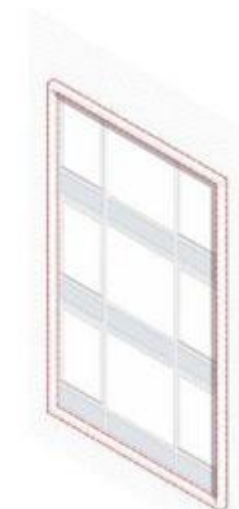
3. (gekleurde) glasblokken, individuele elementen of in grote oppervlakken

4. Luifels uit beton of metaal, vaak te vinden aan de voordeur.

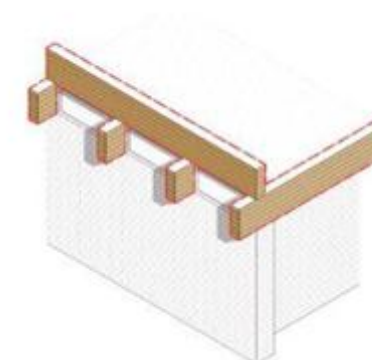
5. Houten gevelpanelen, meestal in een latwerk. Deze kunnen doorheen de jaren overschilderd zijn.

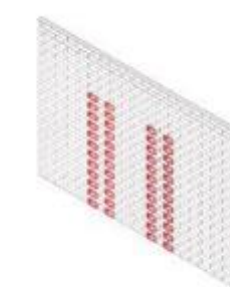
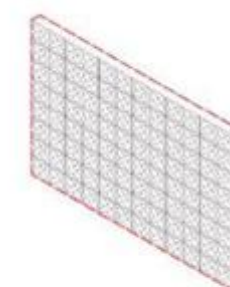
6.

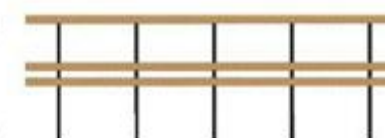
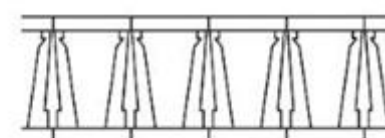
7.

8.

9.

10.

6. Betonnen structuren, meestal te zien aan het dak of bij de tussenvloeren. Kan heel excentriek zijn, of volledig weggewerkt.

7. Omkadering van gevelopeningen

8. Gelamineerde houtstructuur (dit is een houtstructuur waarbij een houten balk bestaat uit horizontale lagen hout die aan elkaar zijn gelijmd.)

9. Clastra metselwerk, hierbij is er een selectie bakstenen uit het metselwerk gehouden om extra licht binnen te laten. Het kan ook gaan om een metselwerk uit betonblokken met een bepaalde geometrie.

10. Relingen, meestal ontworpen in zeer geometrische en eenvoudige vormen. Horizontaal houten latwerk zeer populair in deze periode.

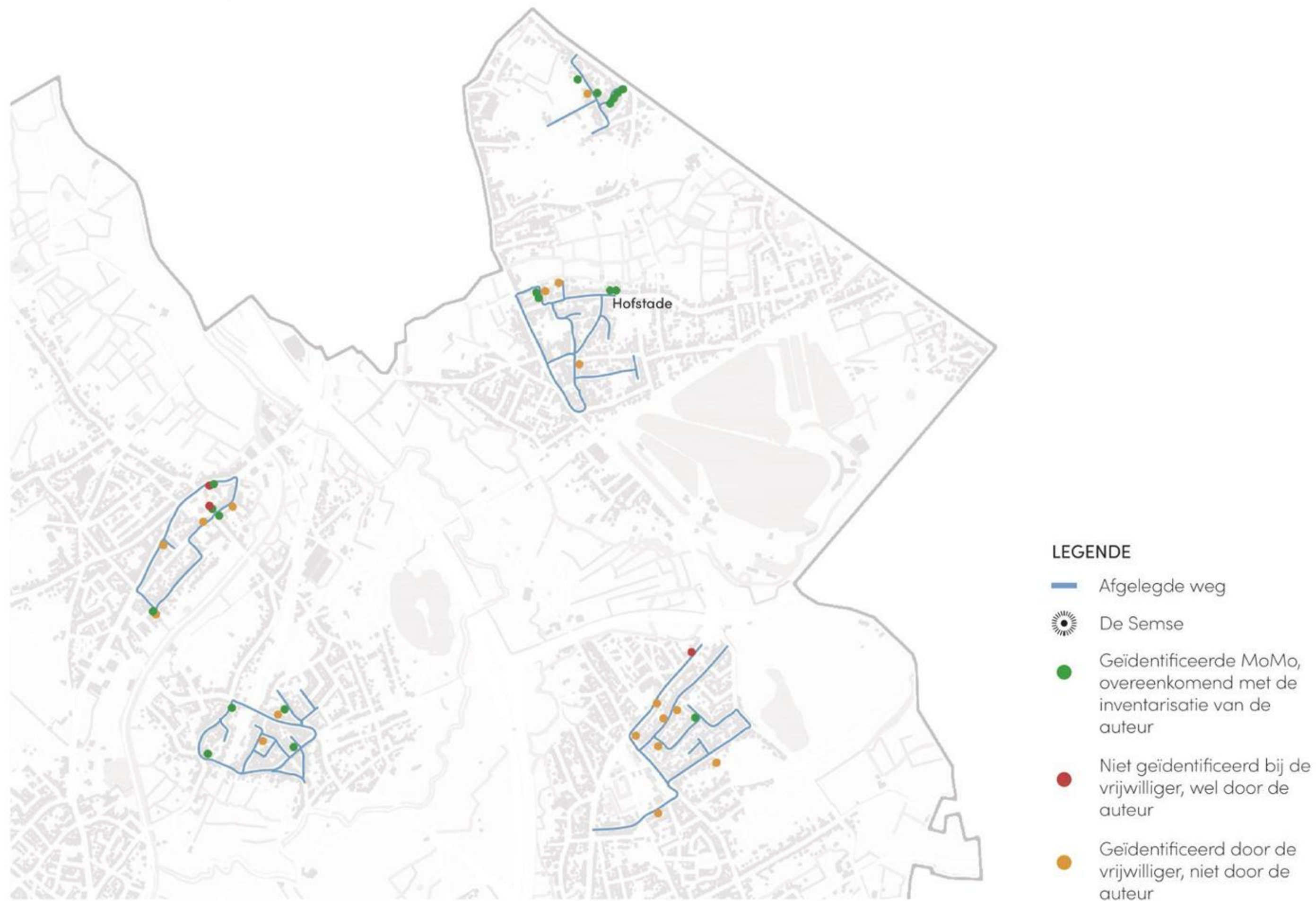
Workshop Visueel Veldwerkfiche

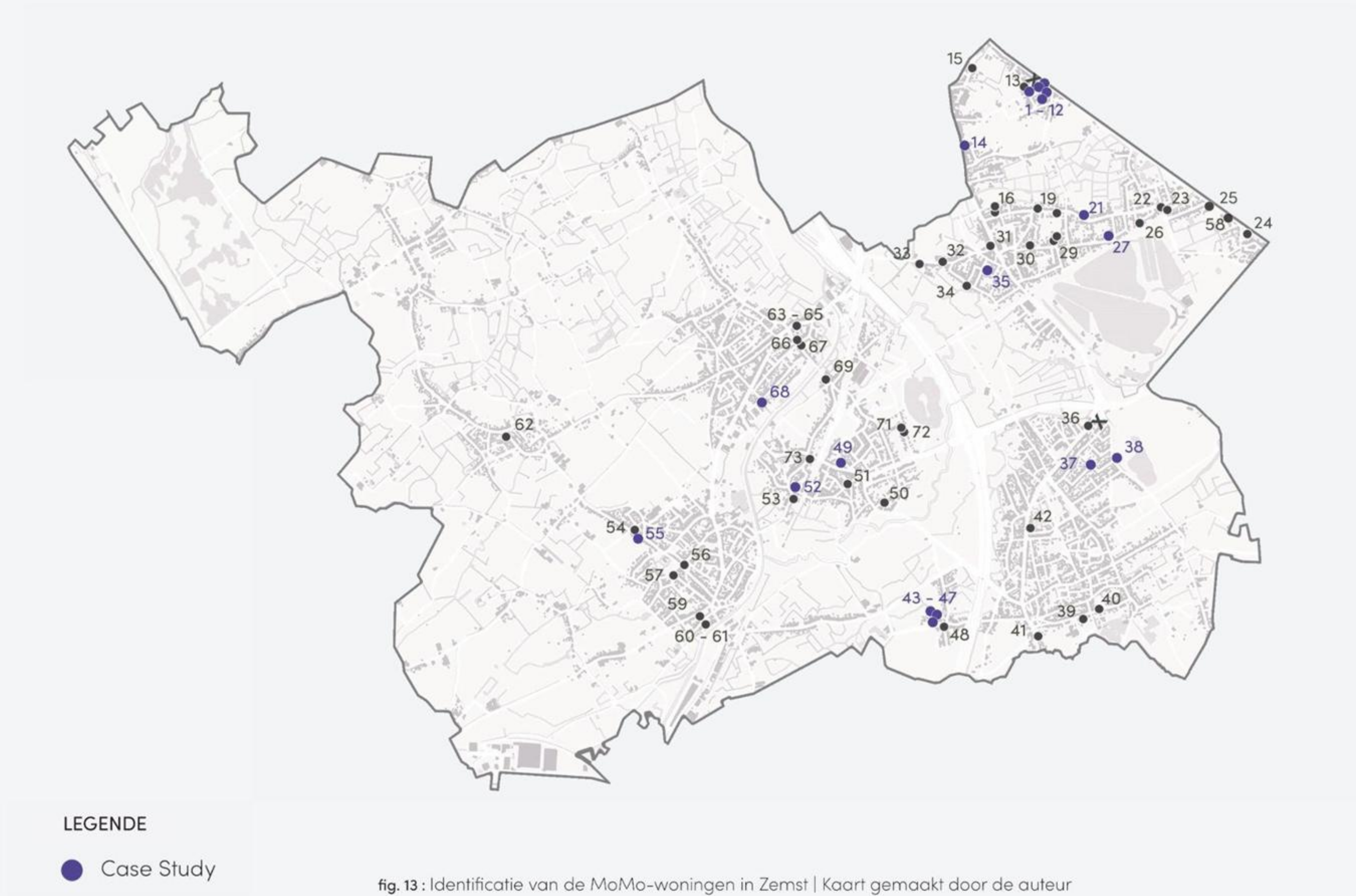

fig. 11 : Visual Survey Form workshop | foto genomen door C.Paulet

fig. 12 : vooropgesteld zone voor Elewijt | Map afkomstig van geopunt.be

Resultaten workshop

CLUSTER 01

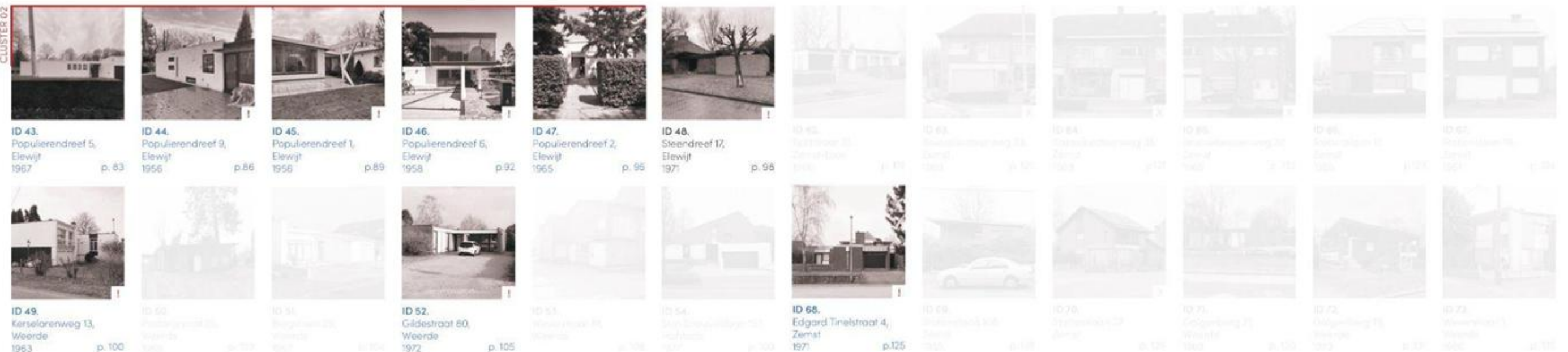
CLUSTER 02

CLUSTER 01

CLUSTER 02

Woning Van Kerckhoven
arch. **Karl Van Hespén**
1974

Woning Bessems
arch. **Roger De Winter**
1966

Woning Van De Vliet
arch. **Jan Levrier**
1963

Woning Knaepen - Deron
arch. **Marcel De Roover**
1972

Vakantiewoning Grillet
arch. **Guillaume Vandenbranden**
1957

Woning Vuylsteke
arch. **J. Meskens**
1971

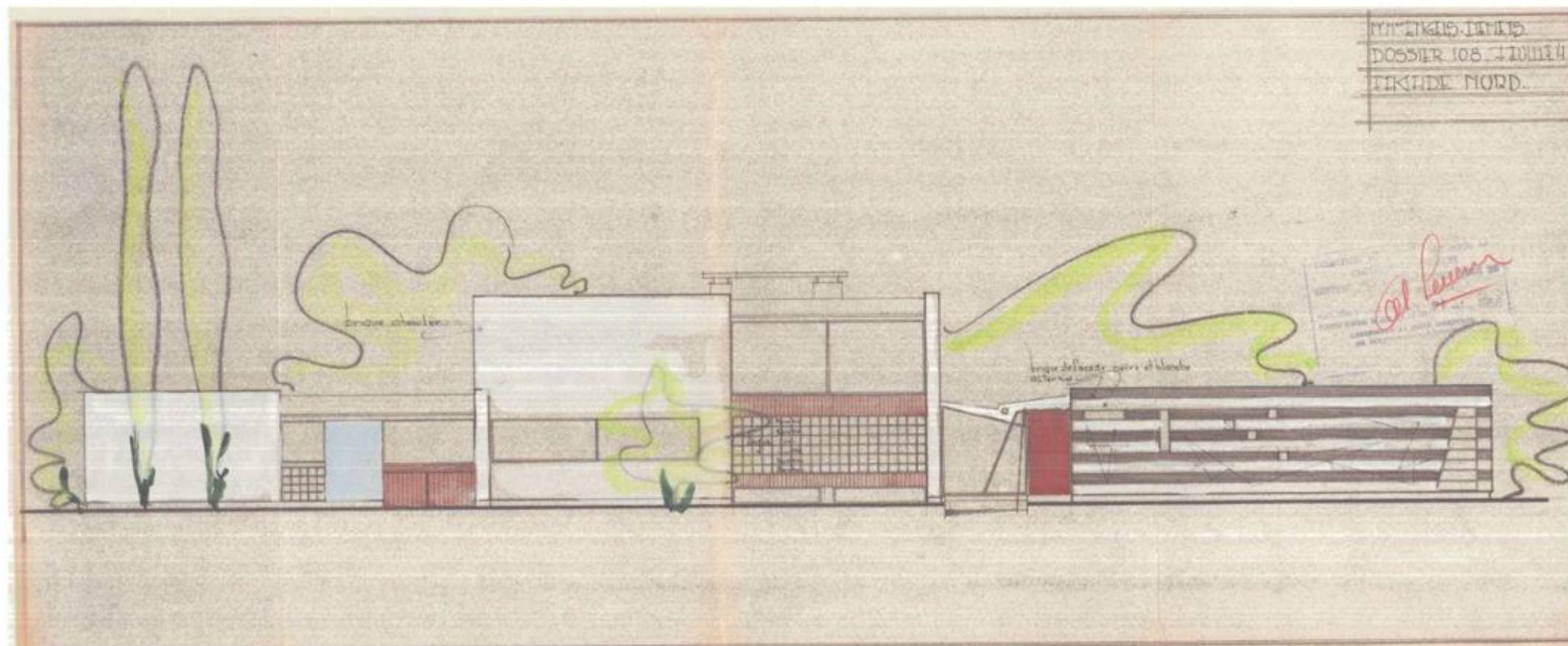

fig. 14 : Ontwerpvoorstel voor de Architectenwoning Lucien Engels (1957) | Aanzicht uit het gemeente-archief van Zemst.

fig. 15 : Architectenwoning Lucien Engels (2018) | Foto van Martha-bvba.be

fig. 16 : Woning Pauwels door arch. Lucien ENGELS, 1956
 fig. 17 : Woning Heyndels door arch. Lucien ENGELS, 1956
 fig. 18 : Woning Coeckelberg door arch. Ernest VANDERBEKEN, 1965
 fig. 19 : Woning Louckx door arch. Ernest VANDERBEKEN, 1967

fig. 20 : Woning De Hertog door arch. Lode JANSSENS, 1971

Fiche Inventaris

Residential Modern Movement Architecture
(‘50s - ‘70s)

Interieur bezocht : Ja | Status van bescherming : Geen Vaststelling

Woning Janssens (Hostade) | Foto genomen door S. Oeyen, 2025-01-23

ALGEMENE INFORMATIE

ID : 21

Naam : Woning Janssens

Alternatieve Naam :

Gemeente : Zemst

Deelgemeente : Hostade

Straat : Ambrossteenweg 145

Ontwerper : Jos Smets

Kunstenaar : Jozef Philips Beeck

Andere :

Bouwheer : Herman JANSSENS

Bouwjaar : 1964

Renovatie Datum :

Contactgegevens Bewoner

Naam :

Email :

Telefoonnummer :

BESCHRIJVING

Typologie : Woning met ongelijke dakvlakken

Woning :

Vrijstaande woning met ongelijk zadeldak ontworpen door Jos Smets in 1964. De woning is opgebouwd uit een betonstructuur met een excentrieke dakstructuur. De gevel is afwerkt met een wit geschilderde baksteen. Orgineel kwam de woning met één aangebouwde garage, hier is later een tweede aan toegevoegd. Achteraan de woning is er eveneens een aanbouw ontworpen die vandaag dient als plantenkamer. De woning is nog in zeer herkenbare staat, waarbij ook het houten buitenschrijnwerk behouden is. Aan de zijgevel is een gekleurd glasraam toegevoegd op de eerste verdieping, ontworpen door Jozef Philips Verbeeck (Mechelen).

Het interieur van de woning is gekenmerkt door een open plan layout waarbij de woonruimte en de eetruimte zijn gescheiden door een vrijstaande openhaard en een niveau verschil. De open trap leidt naar de overloop aan de vide die de drie slaapkamers aan de zuid-west zijde met elkaar verbindt. De keuken, origineel ontworpen aan de straatzijde met hoge transparantie, werd naar de achterzijde verplaatst door persoonlijk voorkeur van de bouwheer. Deze ruimte maakte plaats voor een bureel.

Materialen :

Wit geschilderde baksteen, Beton, houten buitenschrijnwerk, leien, dallen, roofing,

Tuin :

Voortuin met één boom, lage tot middelhoge beplanting, oprit bestaande uit grind. De achtertuin is opgebouwd rond enkele borders, met de barebeek grenzend aan het perceel. De tuin is niet mee ontworpen door de architect.

Context :

De woning gelegen in de Ambrossteenweg staat als een individuele MoMo woning in zijn omgeving. Toch zijn er in de Ambrossteenweg nog 4 andere woningen geïdentificeerd.

FYSIEKE STAAT

Exterieur :

Goed

Interieur :

Zeer goed

HERKENBAARHEID

Exterieur :

Zeer Goed

Interieur :

Goed

Fiche Inventaris

Residential Modern Movement Architecture
(‘50s - ‘70s)

WAARDEN & ATTRIBUTEN

Architecturale Waarde

A. Karakter Bepalende Elementen :

Woning Janssens is een representatief voorbeeld van moderne architectuur uit de jaren 60, waarbij de herkenbaarheid van enkele karakter bepalende elementen, zoals het gekleurd glasraam, de betonnen draagstructuur en de dynamische voordeur behouden zijn.

B. MoMo Plan Layout :

De woning heeft een behouden open grondplan waarbij er een dialoog is tussen de ruimtes op het gelijkvloers en de eerste verdieping. Door de vide zijn er verticale zichtlijnen. De centraal gelegen open haard is een herkenbaar voorbeeld van deze moderne stijl. Het voorgestelde ontwerp door de architect Jos Smets toont de keuken aan de straatzijde, representatief voor deze periode. Echter kwam deze er nooit wegens persoonlijke voorkeur van de eigenaar.

Artistieke Waarde

B. Toegepaste Kunsten :

De woning is een representatief voorbeeld op regionale schaal van modern erfgoed uit de jaren 60. Hierbij is er een glas in loodraam met geometrisch ontwerp toegevoegd aan de zijgevel ontworpen door Jozef Philips Verbeeck, een kunstenaar uit Mechelen vooral gekend door zijn glaskunst.

Technische Waarde

A. Het gebouw is een belangrijk voorbeeld van het gebruik van 20e-eeuwse materialen en technieken :

De woning is een representatief voorbeeld van modern erfgoed uit de jaren 60 met een excentrieke en herkenbare betonnen dakstructuur.

CRITERIA

Herkenbaarheid

A. van het Extérieur :

Woning Janssens is een opvallend herkenbare woning aan de Ambrosiussteenweg dankzij het behoud van haar originele gebouwschil. De gekleurde betonnen draagstructuur en het wit geschilderde metselwerk met gevelopeningen in houten schrijnwerk zijn intact gebleven, wat bijdraagt aan de MoMo uitstraling van de woning.

B. van het Interieur :

Verder onderscheidt de woning zich door een herkenbaar interieur, waarin karakteristieke elementen zoals de open trap, de vrijstaande open haard, de houten reling en de oorspronkelijke planindeling behouden zijn gebleven. Wat het interieur bijzonder maakt, is het contrast tussen de modern vormgegeven leefruimtes en het klassieke, zware houten meubilair. Dit contrast is ontstaan door de invloed van de familie van de bewoner, die een bedrijf had dat gespecialiseerd was in houten meubelproductie. Dit maakt de woning tot een uniek voorbeeld van moderne architectuur in de regio, waarbij zowel het interieur als het exterieur intact zijn gebleven.

GEBRUIKSWAARDE

De woning heeft een relatief hoge gebruikswaarde dankzij de aanwezigheid van een dunne isolatielaag en dubbele beglazing. De eerste verdieping is gekenmerkt door een flexibel grondplan, aangezien er geen dragende binnenmuren aanwezig zijn. De slaapkamers op deze verdieping zijn georiënteerd naar het oosten.